

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Zitting 1965—1966

Nr. 23

VOORLOPIG VERSLAG van de commissie van rapporteurs voor de ontwerpen van wet inzake:

- a. arbeidsongeschiktheidsverzekering;
- b. wijziging van de Ziektewet (Aanpassing aan de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering);
- c. wijziging van de Organisatiewet Sociale Verzekering (in verband met de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering).

De overweging van deze wetsontwerpen in de afdelingen der Kamer heeft geleid tot het volgende ¹⁾.

§ 1. Inleiding; Algemeen

Algemeen betuigde men zijn grote waardering voor de voorgestelde regeling. Men sprak zijn erkentelijkheid uit jegens de bewindsman, de Sociaal-Economische Raad, de Sociale Verzekeringsraad en voorts jegens de ambtenaren en andere deskundigen, die aan de voorbereiding van deze wetsontwerpen hebben medegewerkt.

Voorts gaf men te kennen in te stemmen met de aan dit wetsontwerp ten grondslag liggende overweging, dat voor de toepassing der wet niet beslissend behoort te zijn, *hoe* iemand arbeidsongeschikt is geworden, doch *dat* men het is.

Sommige leden voegden hieraan nog toe, dat zij zich uit utiliteitsoverwegingen ermede konden verenigen, dat ter leniging van de (financiële) gevolgen van de arbeidsongeschiktheid het middel van de sociale verzekering was gekozen. Intussen achtten zij wel de door de Minister in de memorie van toelichting gebezigde uitdrukking „periculum in mora” als een karakterisering van de huidige voor de loontrekkenden bestaande situatie, enigszins overdreven. Overigens konden de hier aan het woord zijnde leden zich niet aan de indruk onttrekken, dat ook bij de Minister utiliteitsoverwegingen — te zamen met de door de bewindsman nodig geachte spoed — in vele gevallen van beslissende invloed zijn geweest bij het voorbereiden van het thans ter goedkeuring aan de Staten-Generaal voorgelegde wetsontwerp. Uiteindelijk is dan ook de in dit ontwerp voorgestelde regeling beperkt gebleven tot het voor de toepassing der wet elimineren van de oorzaak der arbeidsongeschiktheid en tot een aanpassing van de uitkeringen en uitvoeringsmaatregelen aan hedendaagse mogelijkheden en inzichten. Deze leden wilden allerminst het werk, hieraan verbonden, onderschatten, maar wel hun teleurstelling erover uitspreken, dat van de gelegenheid geen gebruik is gemaakt een regeling voor te bereiden volgens een modernere methodiek inzake de toedeling van maatschappelijke en sociale rechtvaardigheid. Zij stelden zich voor op een en ander verder in dit verslag terug te komen.

¹⁾ Indien in dit verslag sprake is van „wetsontwerp”, c.q. „voorgestelde regeling”, zonder nadere aanduiding, wordt daarmee bedoeld het ontwerp van wet inzake de arbeidsongeschiktheidsverzekering, tenzij uit de tekst anders blijkt.

Vele andere leden verklaarden het, gelet zowel op de lange tijd van voorbereiding, ook in de adviescolleges, als op de zeer uitvoerige behandeling in de Tweede Kamer, niet noodzakelijk en zelfs overbodig te achten in dit verslag nog in te gaan op details betreffende de voorgestelde regeling, hoe belangrijk die op zich zelf ook mogen zijn. Zij vertrouwden erop, dat aan de details nog aandacht zal worden geschonken bij het voorbereiden van de uitvoerings- en aanpassingsregelingen, welke tot stand zullen moeten worden gebracht, alvorens de voorgestelde regeling, nadat die tot wet zal zijn verheven, in werking zal kunnen treden.

Naar het oordeel dezer leden kan globaal worden gesteld, dat in het wetsontwerp een groot aantal onderwerpen wordt behandeld, welke enerzijds als van materiële en anderzijds als van medische aard kunnen worden beschouwd.

Wat de materiële kant betreft, merkten deze leden op, dat ter zake van een aantal kwesties (de kring van de verzekerden; een uniforme premie voor alle bedrijfstakken; welvaartvaste uitkeringen naar de mate van invaliditeit vanaf 15 pct.; één gemeenschappelijke medische dienst; handhaving van een afzonderlijke ziekwet voor het eerste jaar van de arbeidsongeschiktheid; ook bij de Ziekwet geen verzekeringsloongrens en de mogelijkheid tot gedifferentieerde premie per bedrijfstak) voorstellen zijn uitgewerkt, waarmede zij zich, mede door de wijzigingen, welke bij de behandeling van de wetsontwerpen in de Tweede Kamer daarin zijn aangebracht, konden verenigen.

Een aantal leden verklaarde in het bijzonder belangstelling te hebben voor de uiteenzettingen van de Minister in de memorie van toelichting op dit wetsontwerp over de rechtsgrond (blz. 2) alsmede over de internationale aspecten van de voorgestelde regeling (blz. 4).

Voor wat betreft de rechtsgrond, waren deze leden van mening, dat de sociale wijsbegeerte van de Minister, blijkend uit de memorie van toelichting wel richtinggevend moet zijn voor wetsontwerpen als het onderhavige, maar toch geen concrete oplossing kan bieden voor de hier aan de orde zijnde of met dit wetsvoorstel verband houdende problemen. Voor het oplossen van de praktische problemen zijn ook een bestudering en een analyse van vele feiten en verhoudingen nodig, in het licht waarvan bepaalde conclusies uit de meer algemene beginselen ofwel niet ver genoeg dan wel juist te ver zouden gaan. Het eerste zou het geval kunnen zijn, indien niet dezelfde of analoge regelingen zouden worden getroffen voor categorieën van burgers, die daaraan evenzeer behoefte hebben — b.v. de gehandicapten van hun geboorte af, of ook de arbeidsongeschikten van 65 jaar en ouder. Het tweede geval zou zich kunnen voordoen, als de persoonlijke verantwoordelijkheid onder al te vergaande collectieve voorzieningen zou gaan lijden, b.v. bij de invoering van een volksverzekering tegen arbeidsongeschiktheid, die voor belangrijke groepen van zelfstandigen weliswaar hoogst gewenst is, maar minder noodzakelijk lijkt voor een kleinere groep onder hen, die langs de weg van particuliere verzekering voor zich zelf kunnen zorgen.

Voor wat de internationale aspecten van dit wetsontwerp betreft gaven deze leden uiting aan hun waardering voor de bewindsman, onder wiens verantwoordelijkheid een arbeidsongeschiktheidsverzekering is voorgesteld, welke zowel door het gekozen systeem van opbouw als door de hoogte der uitkeringen gunstig afsteekt en van de regelingen van de E.E.G. en van de internationale arbeidsverdragen van Genève betreffende deze materie en de code van sociale zekerheid van de Raad van Europa. De vraag kan echter gesteld worden, of daardoor het belang en met name de mobiliteit der Nederlandse werknemers niet wordt geschaad, die bij vestiging in België, Frankrijk of Duitsland, ondanks de bestaande internationale coördinatieregelingen, toch in feite een lagere uitkering op grond van invaliditeit zouden kunnen krijgen, dan hier het geval zou zijn geweest. Eveneens doet de vraag zich voor of door deze wet niet een aanmerkelijk zwaardere sociale last op het bedrijfsleven wordt gelegd dan in de overige E.E.G.-landen. Gaarne zouden deze leden de zienswijze van de Minister over deze vragen vernemen.

§ 2. Kring van verzekerden

Een groot aantal leden verklaarde 's Ministers opmerking in de memorie van toelichting (blz. 2, rechterkolom), nl. dat het niet verantwoord was met de indiening van een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor loontrekkenden te wachten tot het advies van de S.E.R. over een volksverzekering inzake arbeidsongeschiktheid zal zijn verschenen, te onderschrijven.

Voorts brachten deze leden in herinnering, dat de Minister in de memorie van toelichting (blz. 3, linkerkolom) had verklaard, „dat een volksverzekering voor de arbeidsongeschiktheid ernstig in de overwegingen moet worden betrokken”. De hier aan het woord zijnde leden verklaarden voorshands nog enigszins terughoudend te staan ten opzichte van een volksverzekering. Zij wezen er in dit verband op, dat in de kringen van de zelfstandigen, die in de eerste plaats bij zulk een volksverzekering betrokken zouden zijn, de meningen nog niet zijn gevormd.

Vervolgens herinnerden de het woord voerende leden eraan, dat de bewindsman in de memorie van toelichting (blz. 3, linkerkolom) had verklaard, „dat juist de verwezenlijking van het beginsel van gelijke kansen langs de weg van de sociale verzekering een krachtig pleidooi kan betekenen om de gehandicapten, die hun handicap hebben gekregen vóór zij in het arbeidsproces zijn opgenomen, ook in een volksverzekering voor arbeidsongeschiktheid op te nemen”. De hier aan het woord zijnde leden wilden hierover thans niet in discussie treden, zij stelden wel — ook na hetgeen de Minister te dier zake in de memorie van toelichting t.a.p. had gesteld — de vraag, of deze gehandicapten niet eerder geholpen zouden zijn met een groepsregeling op grond van de Algemene Bijstandswet.

Sommige leden verklaarden zich wel te kunnen verenigen met de beschouwingen van de Minister in de memorie van toelichting (blz. 2, linkerkolom) betreffende het recht van ieder mens op zelfontplooiing en het recht op gelijke kansen. Zij waren echter van oordeel, dat deze rechten niet alleen gelden voor de loontrekkenden, maar o.m. ook voor zelfstandigen. In het wetsontwerp is een uitspraak hieromtrent vermeden en een keuze (in verband met de door de Minister aangenomen urgentie van een regeling voor loontrekkenden) achterwege gebleven. Een en ander heeft tot gevolg gehad, dat de theoretische fundering, de uitwerking en de grenzen van de voorgestelde verzekering niet zijn uitgekomen boven de denkbeelden, welke vóór de laatste wereldoorlog hieromtrent bestonden. Te weinig is, aldus deze leden, rekening gehouden met de veranderde en veranderende maatschappelijke verhoudingen en de zoveel grotere economische mogelijkheden. Het zou, zo meenden deze leden, aanbeveling hebben verdiend bij het regelen van de gevolgen van de arbeidsongeschiktheid een in de hedendaagse welvaartstaat passende keuze te doen ook met betrekking tot de positie van de hoger gesalarieerden, de middenstanders en de kleinere zelfstandigen met een middelmatig inkomen en van de huisvrouw. Nu het onderhavige ontwerp van wet een beperkte strekking heeft, is de aansluiting aan de ontwikkeling van deze tijd gemist.

Verscheidene leden stelden de vraag, of personen, die een geestelijk ambt bekleeden niet door wetsduiding juist onder deze verzekering hadden behoren te worden gebracht. Ter zake van invaliditeit bestaan voor predikanten en andere personen, die een geestelijk ambt bekleeden, in de regel onvoldoende voorzieningen.

Vele andere leden wilden in deze paragraaf ten slotte nog enige aandacht wijden aan het aan deze Kamer gezonden adres van de Raad van Verenigingen van Hoger Personeel. Ten aanzien van het hoger personeel was voor deze leden bepalend het standpunt, zoals dit bij de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp aan de overzijde van het Binnenhof was ingenomen met name door de heren Roolvink en Van Lier (vgl. *Handelingen* Tweede Kamer, zitting 1964—1965, blz. 1662 e.v. en 1669 e.v.). Zij brachten in dit verband in herinnering, dat de

heer Van Lier bij die gelegenheid had gesteld, dat weliswaar het hoger personeel in middelgrote en grote bedrijven niet zozeer van deze regelingen (afschaffing van de verzekeringsloongrens in de Ziekwet) zal profiteren, doordat in die gevallen in die bedrijven de gewoonte bestaat het loon langere tijd door te betalen, doch dat in kleinere bedrijven — waartoe ook vele van middelbare grootte kunnen worden gerekend — in het algemeen niet aldus wordt gehandeld en daar kunnen de voorgestelde regelingen, wet geworden, juist uitkomst en meer rechtszekerheid brengen.

Het was deze leden uit het adres overigens niet duidelijk geworden, hoe hoog men moet zijn gestegen om tot het hogere personeel te worden gerekend en namens welk percentage van de aldus aan te duiden groep de Raad van Verenigingen spreekt.

§ 3. Sociaal-geneeskundige aspecten; Gemeenschappelijke Medische Dienst; Uitkeringen

Vele leden waren met de Minister van oordeel, dat de revalidatie grote aandacht verdient. Uiteraard is het wel belangrijk, dat een werknemer, arbeidsongeschikt geworden, een uitkering ontvangt en nog wel een welvaartsvasten — deze leden gingen hiermede gaarne akkoord —, doch nog belangrijker dan het ontvangen van een uitkering achtten de hier aan het woord zijnde leden het helpen van de verzekerde om weer volledig, dan wel met zijn resterende arbeidsgeschiktheid ingeschakeld te worden in het arbeidsproces.

Enige leden sloten zich bij het betoog van de leden in de vorige alinea aan het woord, aan. In het bijzonder verheugden zij zich erover, dat uit het wetsontwerp blijkt, dat het begrip revalidatie ruim wordt opgevat.

Intussen roept een ruime visie op het herstel van de arbeidsgeschiktheid wel een aantal problemen op, mede gelet op het bepaalde in artikel 60 van het ontwerp. In verband hiermede stelden zij de volgende vragen.

Waar zal de omschakeling dienen te geschieden?

Zijn de enkele in het land gevestigde rijkswerkplaatsen voor omscholing in staat straks de grote toeloop op te vangen?

Zullen de enkele revalidatiecentra in staat zijn de getroffen en — vaak lange tijd — onder behandeling te nemen om hen in staat te stellen — door training — het juiste gebruik van de verstrekte prothesen bij te brengen?

Dezelfde leden hadden de indruk, dat door sterke uitbreiding van de te verstrekken middelen al een belangrijke stap in de goede richting wordt gedaan. Overigens komt naar hun mening daarna pas de grootste moeilijkheid, nl. het opvangen van de patiënt, het doen gewennen aan zijn prothese, het om- of herscholen, het geven van een arbeidstraining om hem weer in zijn eigen beroep te laten werken. Hiervoor zal een staf van deskundigen nodig zijn, zomede de benodigde ruimten om dit alles te kunnen opvangen. Zijn deze wel beschikbaar? Het kost immers reeds thans grote moeite om een revalidatie-arts aan te trekken, om nog maar niet te spreken van het grote tekort aan medisch-sociale werksters. Een grote groep getroffen bestaat echter uit personen, die geen prothese behoeven. Men denke b.v. aan de maag-, hart-, nier-, long- en reumapatiënten. Als een controlerend geneeskundige meent, dat één van de hierbovengenoemde patiënten b.v. enkele uren per dag aan het werk kan gaan om weer tot gewinning aan de arbeid te komen, zullen deze patiënten toch moeten worden opgevangen. Deze patiënten zullen ongetwijfeld het grootste gedeelte uitmaken van hen, die straks krachtens de nieuwe wet geholpen dienen te worden.

De tot stand te brengen wet geeft de Minister machtiging hieraan de nodige aandacht te besteden (artikel 65). Een bepaling als deze komt in verscheidene thans bestaande sociale verzekeringswetten voor. In de praktijk komt er echter weinig van terecht. Zo goed als geen enkele werkgever is bereid om een werknemer, die weer enkele uren arbeid mag verrichten, op zijn bedrijf toe te laten. Het gevolg ervan is, dat in die gevallen de normale uitkering weer wordt verleend en aan de arbeidstraining niets wordt gedaan. Het is een bekend feit, dat

hierdoor belangrijke bedragen aan b.v. ziekgeld worden betaald, die anders achterwege hadden kunnen blijven.

Een werknemer, die op medisch voorschrift wordt gedwongen — al is het maar enkele uren per dag — aan het werk te gaan, zal spoediger weer zijn normale werk hervatten dan iemand, die niets hoeft te doen en rustig op zijn ziekgeld (eventueel met aanvulling van de werkgever) blijft teren. De vraag rijst dus, wat gedaan zal kunnen worden aan de grote, zo niet de grootste groep werknemers (de niet-prothese-behoevenden), die door arbeidstraining weer in het arbeidsproces ingeschakeld moeten worden.

Verscheidene leden, bij wie zich de leden, in de vorige alinea aan het woord, aansloten, was het opgevallen, dat in de artikelen 60 t/m 65 van dit wetsontwerp het initiatief voor revalidatie primair van de bedrijfsvereniging wordt verwacht. Zij zouden het accent liever gelegd hebben op het recht en de plicht van de verzekerde. Mits met behoorlijke waarborgen omringd, kwam hun een plicht tot revalidatie van de verzekerde niet bij voorbaat verwerpelijk voor.

Een der leden vestigde er de aandacht op, dat ingevolge artikel 28 van dit wetsontwerp de bedrijfsvereniging bevoegd is een uitkering of een verhoging daarvan niet toe te kennen, indien een verzekerde zonder deugdelijke grond weigert gevolg te geven aan de gestelde voorschriften in het belang van een behandeling of genezing of tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid. Dit voorschrift kan inhouden, dat een verzekerde zich tegen zijn wil aan een gevaarlijke of zeer pijnlijke medische behandeling moet onderwerpen. Hierbij dacht dit lid aan het opspraakmakende „geval-Cretier” in februari 1965. De betreffende verzekerde ingevolge de Invaliditeitswet weigerde zich aan een hoogst pijnlijke medische behandeling te onderwerpen, met het gevolg dat zijn invaliditeitsrente van 56 cent per dag niet werd verhoogd. In „Medisch Contact”, het officiële orgaan van de Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst, heeft o.a. de Amsterdamsche hoogleraar, prof. dr. G. A. Lindeboom, betoogd, dat het z.i. volkomen onjuist is iemand een uitkering te weigeren, omdat hij een ingrijpend onderzoek weigert te ondergaan. Wil de Minister bewerkstelligen, zo vroeg dit lid, dat aan verzekerden het recht wordt gelaten een gevaarlijke of pijnlijke medische behandeling te weigeren zonder verlies van hun recht op een uitkering?

Vele leden spraken de hoop uit, dat de Minister zal stimuleren, dat de instanties, welke met de revalidatie en reactivering te maken zullen hebben, zo goed mogelijk functioneren dan wel opgericht worden. In dit verband merkten zij op, dat het, omdat de G.S.W.-werkplaatsen in feite toch dienen te fungeren ten behoeve van de doorstroming naar het vrije bedrijf, wel nuttig zou zijn dat er verbetering komt in de opzet van de werkplaatsen voor wat betreft de reactivering van de verzekerden.

Enige leden meenden, dat, zo de werkplaatsen moeten voldoen aan de daaraan te stellen eisen, grote investeringen nodig zullen zijn om de revalidatie goed tot haar recht te doen komen. Deze leden zouden gaarne vernemen, op welke wijze deze investeringen gefinancierd zullen worden. De belanghebbenden in dezen zijn de betreffende bedrijfsverenigingen, de overheid en de werkgevers. Zullen deze bereid zijn de werkplaatsen in staat te stellen de benodigde voorzieningen te treffen? Aangenomen mag toch worden, dat de besparing aan uitkering de kosten van investering zal overtreffen.

Vele andere leden, die van mening waren, dat dit wetsontwerp belangrijke mogelijkheden opent om de sociale revalidatie te bevorderen, verklaarden minder gerust te zijn over de ontwikkeling van dat deel der revalidatie, dat hoofdzakelijk in het geneeskundige vlak ligt. Noch in bestaande regelingen, noch in het onderhavige wetsvoorstel konden zij voldoende waarborgen vinden, dat de ziekenfondsvoorzieningen nu en in de toekomst gelijke tred zullen houden met de eisen, welke voortvloeien uit de aanspraken van hen, die krachtens de arbeidsgeschiktheidswet verzekerd zijn.

In dit verband vroegen de hier aan het woord zijnde leden zich af, of in het kader van de tot stand te brengen arbeidsongeschiktheidsverzekering de verstrekkingen (met name de geneeskundige behandeling) van de ziekenfondsen wel toereikend zijn. Deze leden waren van mening, dat, wanneer de verstrekkingen van de ziekenfondsverzekering moeten worden uitgebreid, dit betekent — gegeven het systeem van de ziekenfondsverzekering —, dat deze uitbreiding ook van toepassing is op de indirect-verzekerden, hetgeen, wanneer de verstrekking zou geschieden ingevolge de tot stand te brengen wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering — welke geen indirect verzekerden kent — niet het geval is. Gaarne zouden deze leden vernemen, of de Minister aan dit bijzondere kostenaspect aandacht had geschonken.

Vele leden achtten het, gelet op de taak van de Gemeenschappelijke Medische Dienst dringend noodzakelijk, dat de arbeidsdeskundigen op voet van gelijkheid zullen samenwerken met de medici. Ook voor deze arbeidsdeskundigen dient men de vereiste aandacht te hebben wat betreft de taak, welke zij te vervullen krijgen, waarbij speciaal aandacht wordt gevraagd voor de voor hen noodzakelijke opleiding daartoe.

Vele andere leden waren van oordeel, dat de Gemeenschappelijke Medische Dienst een centrale plaats dient in te nemen, ten einde een vereenvoudiging van de geneeskundige controle op de uitvoering van de sociale wetgeving te bewerkstelligen. Deze leden achtten een vereenvoudiging, zowel om organisatorische redenen als in het belang van de verzekerde patiënt, dringend gewenst. Zij stelden zich voor bij de openbare behandeling daarop nader terug te komen.

Een der leden, aannemende, dat de Minister bij de opzet van het wetsontwerp ervan is uitgegaan, dat er voldoende werkgelegenheid zal zijn om het resterende arbeidsvermogen, waarover invaliden beschikken, in loondienst productief te maken, merkte op, dat de maatschappelijke mogelijkheden hiertoe echter wisselen naar gelang van de vraag naar arbeidskrachten. Statistisch cijfermateriaal, zo merkte dit lid op, is blijkens een mededeling van de Minister in het eindverslag aan de Tweede Kamer (blz. 5, links) niet aanwezig. Het aan het woord zijnde lid vroeg in verband hiermede, of het de Minister niet gewenst voorkomt, het verkrijgen van statistische gegevens op het punt van bedoelde werkgelegenheid te bevorderen. Vervolgens vroeg dit lid, of de Minister tevens bereid is te bevorderen, dat uitbreiding wordt gegeven aan de Wet Plaatsing van mindervalide arbeidskrachten.

Enige leden wilden voorts opnieuw het vraagstuk van de „wetsinvaliden” of de „renteneurose” ter sprake brengen. Zij herinnerden eraan, dat in het mondeling overleg tussen de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Volksgezondheid en de Minister deze kwestie reeds aan de orde was gekomen, mede naar aanleiding van het artikel „Parasitisme en Interimwet” van dr. P. A. Voûte in de „Geneeskundige Gids” van 13 mei 1965. De Minister heeft blijkens het verslag van dat overleg van het vermelde tijdschriftartikel niets anders gezegd dan dat hij dit geen blijk achtte van een op de hedendaagse omstandigheden gerichte mentaliteit. Intussen is hiermede, aldus deze leden, niets gewijzigd aan het verschijnsel van de „renteneurose” zelf, waarbij voornamelijk de instelling van de betrokkene, met name zijn *bereidheid* om arbeid te verrichten in het geding is. De hier aan het woord zijnde leden vestigden in dit verband mede de aandacht van de bewindsman op het artikel „De medische beoordeling van arbeidsongeschiktheid” van de psychiater P. van Wirdum in „Arts en sociale verzekering” (nr. 3 van augustus 1964). Zij zouden gaarne 's Ministers oordeel over hetgeen in dit artikel is gesteld vernemen. Voorts zouden deze leden het op prijs stellen gegevens te ontvangen betreffende het aantal, c.q. het percentage van degenen, die naar schatting de facto ten onrechte ingevolge de huidige wetgeving (Ziektewet, Ongevallenwet, Invaliditeitswetten) rente ontvangen. Wellicht zijn deze gegevens te verkrijgen via de uitvoeringsorganen voor de genoemde wetten alsmede via instellingen van maatschappelijk werk. Zij zouden

daarbij tevens gaarne kwantitatieve gegevens ontvangen over mislukte arbeidsbemiddeling ten behoeve van rentetrekkers.

In verband met met vorenstaande zouden de het woord vererende leden nog gaarne vernemen, of, en zo ja, in hoeverre het vraagstuk van de „renteneurose” ten departemente bestudeerd is. Zo dit nog niet is geschied, drongen deze leden er met klem op aan deze kwestie alsnog in studie te nemen.

§ 4. Recht op uitkering

Vele leden memoreerden, dat ter gelegenheid van de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp in de Tweede Kamer de heer Maenen had gevraagd het aantal invaliditeitsrentetrekkers uit te breiden (*Handelingen*, zitting 1964—1965, blz. 1659, rechterkolom). De Minister heeft hierop geantwoord, dat hij te dezer zake nader contact zou opnemen met het bestuur van de Sociale Verzekeringsbank. Dit heeft inmiddels plaats gehad en als resultaat hiervan (volgens de memorie van toelichting op de begroting voor het Departement van Sociale Zaken voor het dienstjaar 1966) zal aan het verzoek van de heer Maenen geen gevolg gegeven kunnen worden, omdat zowel de S.V.B. als de raden van arbeid nu, met drie klassen, reeds moeite hebben om alle aanvragen zo spoedig mogelijk te verwerken. Deze leden hadden hiervoor wel begrip, maar zij betreurden het, dat een uitbreiding van het aantal klassen, hetgeen tot 1 januari 1967 toch voor een aantal personen van betekenis zou zijn, om administratieve redenen niet te realiseren is.

Een der leden vestigde er de aandacht op, dat de Minister in de memorie van toelichting op het onderhavige wetsontwerp (blz. 28, linkerkolom) bevestigt, dat het aantal deskundigen op het gebied van de invaliditeitsschatting uiterst beperkt is. Bovendien is deze schatting een nog veel omstreden vraagstuk, dat zich te meer doet gevoelen bij een invaliditeitsschatting naar zeven klassen. Welke maatregelen denkt de Minister te nemen, zo vroeg het hier aan het woord zijnde lid, om in het tekort aan gekwalificeerde deskundigen te voorzien, ten einde een verantwoorde invaliditeitsschatting te verzekeren?

§ 5. Invloed van de verzekering op het burgerlijk recht

Verscheidene leden wezen erop, dat in de Ongevallenwetten de burgerlijkrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever ter zake van een de werknemer overkomen ongeval in principe is opgeheven. Het ontwerp-W.A.O. kent deze aansprakelijkheid wel. Deze leden waren van mening, dat op deze wijze de continuïteit voor wat betreft de verzekering tegen ongevallen te zeer wordt verbroken. Met een deel van de Sociale Verzekeringsraad waren zij van oordeel, dat een aansprakelijkheid van de werkgever slechts mogelijk zou moeten zijn, wanneer de werkgever ter zake van een strafbaar feit zou zijn veroordeeld. Een overeenkomstige regeling zou dan met betrekking tot het regresrecht van de bedrijfsvereniging (artikel 91) moeten zijn getroffen.

§ 6. De premies

Vele leden brachten in herinnering, dat de Tweede Kamer de motie van de heer Roolvink c.s. (stuk nr. 34) had aangevaard, waarin erop wordt aangedrongen te bevorderen, dat het maximumdagloon en de premiegrens, gerekend op jaarbasis, wordt gesteld op f 20 000. De hier aan het woord zijnde leden hadden er met voldoening kennis van genomen, dat de Minister bereid is uitvoering te geven aan de bedoelde motie.

De hier aan het woord zijnde leden zouden voorts gaarne vernemen, op welk niveau de dagloongrens voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering zal komen te liggen.

Verder gaven zij te kennen coördinatie in de dagloongrens van de verschillende sociale verzekeringswetten nodig te achten.

Verscheidene leden konden de motieven, welke tot het voorstellen en het aannemen van de motie-Roolvink hadden geleid, begrijpen. Zij zouden echter bezwaar hebben, indien zonder

nader onderzoek aan deze motie uitvoering zou worden gegeven. Dit onderzoek zou naar hun oordeel mede betrekking moeten hebben op de te verwachten repercussies voor het private verzekeringsbedrijf en op de wensen en inzichten van de groep, die op deze wijze niet alleen rechten zou krijgen, doch eveneens zou moeten bijdragen in de premie. Zij stelden er prijs op ter zake het oordeel van de Minister te vernemen. Heeft de Minister reeds opdracht gegeven een onderzoek in te stellen en zo ja, welke instanties en adviescolleges zijn daarbij betrokken?

Vele andere leden brachten ter sprake de premielast, die het gevolg zal zijn van de invoering van deze verzekering. Hieraan was ook aandacht besteed bij de discussie in de Tweede Kamer. De Minister schaarde zich daarbij aan de zijde van degenen, die van mening zijn, dat de grenzen van de premielast genaderd zijn en dat dit met zich brengt, dat in toenemende mate bij het naar voren brengen van wensen omtrent uitbreiding van de sociale verzekering nauwkeurig nut en offers moeten worden afgewogen.

In dit verband vestigden deze leden de aandacht op een publikatie in „Ruim Zicht”, het orgaan van het Nederlands Katholiek Vakverbond, van 14 oktober 1965, (een soortgelijke publikatie werd ook aangetroffen in „De Gids” van het Christelijk Nationaal Vakverbond), waarin de ongerustheid over premiestijging wordt besproken. Met name over het hierna volgende gedeelte uit genoemde publikatie zouden zij gaarne het oordeel van de Minister willen vernemen.

„Maar bij de beschouwing van deze cijfers blijkt, dat de sterkste stijging wordt veroorzaakt door die welke nodig zou zijn voor de interimwet invaliditeitsrentetrekkingen. Een stijging, waarvoor een percentage van 1,8 wordt genoemd. Deze premiestijging wordt voor een deel veroorzaakt, doordat de huidige premie niet kostendekkend is, maar tevens omdat over de jaren 1963, 1964 en 1965 een achterstand is ontstaan. Als men zich verdiept in de oorzaken van een en ander, dan blijkt een opmerkelijk feit. Heel wat aanvragers blijken namelijk op het moment van aanvraag van een interimuitkering geen werknemer meer te zijn. Zij kunnen niettemin een aanvraag indienen, omdat zij destijds een rentekaart hebben gehad, waarop ten minste 150 zegels zijn geplakt. Zo'n kaart gaf al een aanspraak op rente krachtens de invaliditeitswet. Maar door de zeer lage uitkeringen die deze wet gaf, bleef een aanvraag meestal achterwege. Nu, met de veel hogere uitkeringen krachtens de interimwet, ligt dat anders. Uit verzamelde gegevens valt op te maken, dat ruim 40 pct. van de aanvragers op dit moment geen werknemers zijn.” Een verder:

„Wij menen, dat het op grond hiervan duidelijk moet zijn, dat zowel de achterstand in geldmiddelen, als de stijging van de premie voor de interimwet niet zonder meer door het bedrijfsleven betaald behoeft te worden. Wij zijn van oordeel, dat de Stichting van de Arbeid een hogere overheidsbijdrage sterk verdedigen kan en moet. Als er in dit verband begrotingsmoeilijkheden zouden zijn, kan daarbij bovendien gedacht worden aan een verrekening op het moment van de liquidatie van de invaliditeitswetten, dus bij het van kracht worden van

de wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering. Dat zal op 1 januari 1967 zijn, dus in een ander begrotingsjaar. Op deze manier zal een terecht bestaande ongerustheid over de stijging van de premies voor de sociale verzekeringen in 1966 heel wat getemperd kunnen worden.”

Een der leden vestigde er de aandacht op, dat de Minister terzake van de stijgende premielast en van de verdeling daarvan bij de invoering van arbeidsongeschiktheidsverzekering tot nu toe geen concrete mededelingen heeft gedaan. Wel heeft de bewindsman in het mondeling overleg (zie verslag van dat overleg, blz. 6, linkerkolom) te kennen gegeven, dat het niet in de bedoeling ligt algemene middelen ter beschikking van de arbeidsongeschiktheidsverzekering te stellen. Bij het eerder bedoelde overleg is het standpunt van de Minister „wazig” genoemd. Is de bewindsman, zo vroeg dit lid, bereid een duidelijker beeld van de totale premielast en van de verdeling daarvan na de eventuele invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering en van een volksverzekering tegen zware geneeskundige risico's aan de Kamer te verstrekken?

§ 7. Wijzigingen in andere wetten

Vele leden wezen erop, dat, wanneer het ontwerp van wet inzake de arbeidsongeschiktheidsverzekering aanvaard zal worden, in feite een oordeel wordt geveld over de thans nog bestaande Invaliditeitswetten en daarmee ook over de ingevolge die wetten gekweekte rechten. In het ontwerp tot liquidatie van de Invaliditeitswet word een deel van de liquidatie geregeld. Er blijven echter punten over en de tijd dringt. Zo de Minister bij voorbeeld de leeftijdsgrens voor de afkoop in deze wet zou brengen van 35 op 45 jaar (waaromtrent nog geen besluit is kenbaar gemaakt) zou dit een groot verschil maken.

Verscheidene leden, die overigens uitdrukking wilden geven aan hun bewondering voor de vormgeving der voorliggende wetsontwerpen, in het bijzonder voor wat het ontwerp inzake arbeidsongeschiktheidsverzekering betreft, had het echter, gelet op het codificatiestreven van de Minister — hetwelk hun instemming had — verbaasd, dat de bewindsman de arbeidersziekteverzekering in een afzonderlijke wet geregeld liet.

Vastgesteld 12 november 1965.

MIDDELHUIS (voorzitter)
 VAN WINGERDEN
 DE GAAY FORTMAN
 BÜHRMANN
 LOUWES
 VAN PELT
 VAN OMMEREN-AVERINK.